

PO CЫЛЫN CAZAMAL ORUKTU TUT- KAŞ, TUZAAP PEER

Kəzyl-pile kəzəgə arazynın cazamal orukunu tuduşkunı toosturunga cooşulap turar. Po cылыn uk cazamal oruktu tudup tooskaş, 10 ajnı 1-den oraj əvəs əzəqlalga tuzaap peer tər təvəleən. Tuduq sañ-xəə plann ындəq podal-pile kылган. Cazamal oruktu po cылыn kol-kol kылр əzəldar polza:

1. Peletkeş tazəp səerttyr picci xojuc saş polgaş yurmek saş 22.000 kub. (şo) metir.

2. Peletkeş, tazəp səerttyr bjaş 9.000 kezek.

3. 43 kilometr cernin oruun tap-tar kылр ijik-pe əz 91.000 şo metir cer əzəly kылр.

Oon iştinden :a) xol kyzy-pile 59.000 şo metir.

b) maşına kyzy-pile 32.000 şo metir.

4. Kəvryuqler polgaş 23 kezek bjaş xoolajlaryn kылр ijik-pe 239 anaə metir bjaş kылр.

5. Yurmek polgaş xojuc saşnə təkkeş, tər taptaar 28 kilometr.

6. Peletkeş, kadap turguzar coldak cuduktar 5834 kezek.

7. Peletkeş, kadap turguzar kilometr cəgəylar, cəcaannın temdee polgaş ajttar temdekter 162 kezek.

8. Oruktu polbaazrangaj əzəlynnar, septekilerinin olur ar razynın polgaş kazaaxyreliq 3690 tudar 6 kezek ijik pe 2.920 şo metir.

Po əzəldardan angəda TAR cazaannın toktaaly-pile coguun plannın kərndən oruk tuduunun ergeleer ceringe Lenin kudum-cuzun cazap tudar sorulgan taaskan. Kылр əzəldən xəy moort-tan kəstyp tur. Bndəqnın təleezinde am en-ne perge cyve cыл tize, kaj-la cecce kылpmaan cyveni cedir kылр, cedir tudar, aştaar-aryqlaar, puduur polgaş cer-le pygy yş cыл iştinde kылган cyveni pyruny-pile ceceler kылр uzurluq tur. Po əzəld kылрda am əzəldən organizastəq talazyn ekkizi-pile əviledeeri cugula polgaş uk əzəldəşngəzypile kuyssedir uzurluq, mndəq-nın uzurundan texnik xənalda-nə tynzədar erge-cok cugula.

Am sorulga cыл tize, polbaazrangaj cazamal oruktu tutkaş, tuzaap peeri tur. Cyq-le rəzəq oruk kылgaş, tuzaap peer əvəs, xarın ol oruk polza, caraş xəvirləq polgaş şimceəşkinge ajyl cok oruk turar kылр kылр peer.

Uk saldəngan sorulga cazamal oruk tuduunun pygy əzəlynnar-ynın kolektivinden, inzener-texnik əzəldakşylarından, alban xaakşylarından cyny neper tura-

ryl tize, cyq-le şən ak cetkildəq əzəldəryn neper turar əvəs, xarın kылр turar əzəlyn ынакşyldəq kuyssedirin, xəj-aattəq maadrylq əzəldəryn neper turar. Karacangəş ынаar polza, karacangəş ындəq pəjdaldəq polza, uk saldəngan sorulga aldarlyq kuyssettingen turar tur. Bncəş pis po sorulgan kancaar kuyssedir turar-pis?

Po cылdın majnı 15-te cылdın tuduq sañ-xəə plann 23% kuyssettingen.

Plandan taştəkar Kəzyl-xoorajda tuduuskun 42% kuyssettingen.

Cer-le ынаar ajnı plann kuyssettingin turar-la, ындəq polza-taa, əzəldə şuludadər tyrgedədir xerek. Egezinde murnap alərga, əzəldən səəlynde cedilgezin xandəgar tər cyveni utpas uzurluq. Uzyktelir coruktu poldurup polvas, xarın ajdan aj-ce plann əzə kuyssedir uzurluq—xamək uzur mnda.

Cer-le kəndəq-taa plann kuyssedirde cyu xerektiql teerge: 1) kaadər, 2) mexanizm, 3) material, 4) akş xərengi xerek.

Am uk tuduuskunnu mexanizm, material, akş xərengizi par, ындəq polza-taa, tus tuduuskunga en cugula—əzəlynnar-taa, inzener-texnik əzəlynnar-taa bərkta cedşpes turup turar. Maj ajnı 15-te əzəlynn kyzy-pile xandərtəngan cyq-le—72%, texnik əzəldakşylar—60% polgan. Əzəlynnın cedşpes kyzy norma cizəkti əzə kuyssediri-pile picce-racca argadanər turar polza-taa, texnik əzəldakşyların cedşpezi əzəldə saadadər yzeringe kəzanər turar. Texnik xaragalzaa cedşpezinin xaraazypile əzəldən şnarə paksəar coruk unup, camdəkta xarın kattar kылр suq coruktar unup turar, ol coruk polza, pydyrylgege xora poor turar,—ol cыл tize, əzə təlevir peerin saadadər polgaş kyş əzəldən təlevirin təleerde cyzyp-pa-azyn pudulgaktyq coruktarn poldurup turar, ol pudulgaktar kaj-yn ыneril teerge, texnikiler polgaş oruk tuduunun taamaldar cogundan unup turar. Po cылыn oruk tuduuskunnu texnik əzəldakşylar-pile toldurar tər oraldaşkan polza-taa, cedışkin cok polgan polgaş ындəqnın xaraazypile tuduuskunnu toozarda, texnik əzəldakşyların kылр xyleelgezin koncuq xəy-pile tapkyladər appaar əzə texnik dokumennerni cecce emgeleves appaar tur,—oon əske arga cok.

Undezin connu iştinden əzəlynn kyzy keeri koncuq koşkak

turarın paza temdeqleze coguur. Tarlyga əzəly corup turar polza-taa, po talazypile cedilge cedip aləry cugula.

Ystynde ajttkan pergelerden angəda, pistin kolektivisti kultur-amədrəl talazypile xandəgarında uluq cetpester par. Am əzəldən egezinde onza kalbarıttar turar-ce, səəly ajda kultur-masalyq əzəly parəy cok turarın koncuq pagaj tər pilinze coguur tur. Oon angəda olurar oran savə polgaş aaş-cem, paraan-pile xandəgar tugajnda pis koncuq uluq cetpestiq-pis. Pistin po-la pygy cetpesteribis əzəly koncuq saat poor turar. Bndəqnın təleezinde ol cetpesterini en kəşka xuussaa iştinde xəndyryp ederi cugula. Am top-toraan rəzəq əzəlynn komitet turguzar xerek, pistin pygy cetpesteribisti cok kылrəngə pygy kolektivin xəj niittii idepkejin turguskaş, ol tugajnda administraska tuzalazər xerek, ol tuzalaməy cok polza, administras caaskaan cyny-taa kyla albas.

Kылган cyvezin parəmdalar əvəldip tepsider cizəkti əzəldə kalbaa-pile xereqler corudup turar-ce, kyş əzəldən pydyrymcylyu am-taa kudu tər səqler xerek. Kəvəj-le kiziler əzəlynnar-taa, inzener-texnik əzəldakşylar-taa, alban xaakşylar-taa əzəlynn cyq-le alban jozugaar kəər, cyq-le xyn ertirerin podaar coruktu undyryş-şar turar. Pydyrylgenin erge-əzəlynn ege-le podavas ulustar paza par—aragalaar, əzəlyzer, xəjny yreer, sagəşyş-pile əzəldə tedir turguzup yreerin saktylar par. Olarnı adə po tur: Kiselef, Tekin, Oskolkof, Barax-təjef, Stepurin, Kravcenko suqlar. Bndəq polgaş olarnın-pile təməj idegetter əzəldə saadadər turar tur. Olarn xəj-teer xerek, xarın etinməs cazabastarn pistin kolektivisten bərdər polza, ulam tyrgen-taa, ekkı-taa poor.

Adak soonda cyny cugaalaar uzurluql tize, oruk tuduuskunnu kolektivinge cugula, xarəş-salgalyq, perge sorulgan taaskan. Po sorulga polza, kuyssettingin polur, ындəq polza-taa, əzəlynn kizi pygy, texnik əzəldakşy pygy, alban xaakşy pygy plann kuyssedir tēş jozuluq xyreşkəş, pydyrylgenin erge-əzəlynn xaməktəq pediinge salər polza,—ынаarda pistin murnu-vusta saldəngan sorulga cedilgel-iq kuyssettingin.

Oruk tuduunun targəzə Kurbatof.

Харь

38 tugaarlyq „Şən“ solunda, Odunaj xamınn „Ajangattəda nam kezigynneri xamınn əzəly tuzazyn pile pergen ulus, Şərapulakta nam kezigynneri xamınn əzəlynn pilbeen koncuq toşkun ulus“ tər megeleeninge xarəlyarəş polza: Ajangattəda 3 tugaar nam uyryny pygy kezigynneri Odunaj xamga cydyp turgan ceri cok, karacangəş alə kadə turgan kezigyn Cyldym-nın Odunajın xamnadər turgan ilereş, tus uyrynden xəmcəq aldərgan.

Odunaj xamınn Ajangattə kezigynnerinin kəryn-ce xoraləq carəazyn cəzəp turgan tugajın coguur cerden isteerin tilədibis.

Aratkor Sengildiq.

Sumu targəzə Cərttak-ool.

Kəddatə Japonga udur xədelgeen

Japonnnn imperialisterinin Songu Kəddatə ezelekci idepkeji ulam-na kədyrlyp, Kəddatə ezelep alər tēş peletkeli ulam-na cidip, Songu Kəddatə aattəq-taa, cadaq-taa şeriqler polgaş ygerpoonun-taa, tanka tər cyve yrej pastərar uluq kyştəq maşınan-taa şeriqlerin caa-caazypile kiirip keep turar ulam-na kəvədep turar appargan.

Mo on todargaj parəmdaazə polza, Songu Kəddatə Japonnun şerlinin sanə səəly xynnerde 3 kattap kəvədeen, moon murnunda kaaş xonuk purungaar 3500 soldat şeriq turgan polza, coo-ku xynner iştinde 3000 japon şeriqni keldireringe peletker turar tər medeelep turar tur.

Japonnun imperialisteri, Kəddatə ulustu ezelep, oon xəj conunga kadəq perge tarlal kərgyzer tər turda, ol xəj tymen con polza, onu pilgəş japonnun imperialisteringe udurlanər coruu paza-la xyn pyryde əzyp cidip turar appargan, moon todargaj parəmdaazyn kəərgə, Kəddatə jan-zə pyry teedi-taa, ortumak-taa, adak-taa şkolalərnın surguuldarə japonn ezelekçileringe udur temisselderni kaaş aj iştinde ыrgylcylep kelgen.

Po xədelgennernin todargaj parəmdaazə polza, Songu Kəddatə Japonnun şerlinin sanə kəvədep turarəngə udurlanər, Şənxaj-xoorajın nas-səək kamga-lar əvilelinin kattyşkan ceri fa-briktarga, teedi surguul cerlerin-ge, şkolalərga polgaş xoorajın sadəq-alban cerleringe 3 xynnyn əzəly soksaşkəş carlaar tər şlit-pir undyrgen, ol əzəly soksaşkəş 6 ajnı 6-dan egeleer teen.

Nas-səək kamgalaar əvileldin kattyşkan ceri, Nankinnin cazaan-ga polgaş xəj niittinin organi-zastarəngə kəjgəy cugaalaanə polza: „japonnar polza, ezelekci podalgəzyn am ulam-na salər, murnunda cer-le ынаar turbaa-n-pile Kəddatə ezelep alər tugajnda ajttəq əj şaanda cedip keldi. Məncəgaş pistin kəjgəryəş polza, japonn ezelekci coruunga xarəş peeringe polgaş nasional-səəgybysty kamgalap aləryngə cangəş kizi ыkaş turarın kəjgəy tur-pis“ tər tur-arlar.

Songu Kəddatə kol xoorajə]

Pistin yyrge bilet soluuskununu ertkeni

Elegeste „Toka“ kyrekonom-da nam uyrynge ARN TK-dan eş Padəraa kelgəş, myn yyrde bilet soluuskun 5 ajnı 26-dan egelees 29 xynynde toostu.

Tus uyryny pygy kezigyn—41 kizi. Oon iştinde oralakş kezigyn 1 turgan. Po əzəlynn şupru kezigynny pəjdəlynn xənp ileredip kəerge, 2 kezigyn namınn sorulgaazyn kuyssedip şədavəzə cugaa polgan. Bncəgaş olarga caa bilet təvəşpas ten. 1 kezigynny cingine coraan-ından oralakşga pərdərgan. Po bilet soluuskunu-pile xəmcəq algannar: surgaan kizi 6, tongut-kan kizi 6, şuut undyrgeni tem-gi ystynde 2 kizi polur.

Xəj niittinin əvilelderinin kezigynnerinde nam kezigynnerinin tapkylar turar:

1. Areve kezigynnynde 15 kizi	
2. Profes „ „ 27 „	
3. OKTE „ „ 24 „	
4. RTO „ „ 21 „	
5. Koop „ „ 25 „	

polur—Peezin-xoorajda 5 teedi surguul polgaş 10 ortumak şkolalərnın surukcularə tura xəlyp cəskaal-mitingi corudup turar ol surguuldarın əvileli polza, soldat şeriqler polgaş şeriqnın tar-gaların, surukcular xədelgen tēş Peezin-xoorajın kamgalavəyn, Kəddatə təviskeerın kamgalap, Songu Xəvəj tər cerge turzun tər kəjgəy, Kəddat şerlinin turar cerin-ce təleelerin corudup turgan.

Majnı 30-de Şənxaj-xooraj-ga şaqdaalar tajnəş peletkeli-pile cəskaal xoruqdar turza-taa, xəj kizi sannəq mitingi xuraldar poor, japonnarga udur xəmcəq-ler corudup turgan, şaqdaalar myn pəjdəldən cidiləpni kelgenin kərgəş, miting-xuraldarın taradər şəvərarın corutəyn par-gan.

Oon miting-xuraldar tēgen soonda 10.000 xire surguuldar polgaş alban xaarlar cəskaaldə corutkan. Myn cəskaal ol-la orukka corup turgəş, „Imperializmni cok kылr!“, „Songu Kəddatə Japonnun şeriqleringe poo-cəpsekti udurlanəşkəş kərgyzeel“ tər pizip kaan on-on mun lozunarn cəzəp taratkan.

Oon ыnaj paza ol-la sesterliq polgaş oon-taa əske japonnarga udur lozunnuq xəj sannəq bla-kattarn taratkan. Cizeeleerge: Kəddatə japonn ezelekçileringe poo-cəpsekti udurlanəşkəş cəqlər tugajnda-taa polgaş japon-pile Kəddatə kərgəstərnın Kəzəldərga polgaş tangaar-la cəskaal kылр turarlarga kadə tem-issezip udurlanər tugajnda cəp-seerezişkininge udurlanər tugaj-nda blakattarn taratkan tur.

Po-la pygy cyylde cyny kərgyzyr tur tər polza, Kəddatə iştinige imperializmge udurlanər ulustun cangəş əvin turgu-zar tər Kominternın 7 tugaar kongrezinin ajttəşkəşn parəmdalar, Kəddatə komunistəq namə pygy connu japonn ezelekçil-eringe udurlanər tər lozun sal-ərga, xəj conu xyleep algaş pot-tandəy, podunun curttun tus-kaj turguzar teen temissel ulam-na kalbarə cidip, əzəp xəqəzyp turarın xereccilep cugaalap turar ol tur.

Agaar medeezinden cəy

pizeen Xəvənməj

Namınn əzəly-agəyn emgeleves, bilet pizitin kamnavas coruk okta polbas!

Cəən-xəmcik kozuununu Xəlycyktyq sumuzunda namınn 22 tugaar uyrynge bilet soluuskunu ertip turda, cyu ilereenil teerge, po cылыn kozuun komitedinden 4 toktaal kelgen poor. Oon emgelep kuyssedip turar ton cet-pes, cizeeleerge, ARN TK prezidiymunyn pır toktaalynn pır tugaar arın cok, pəş tugaar sa-azyn paza cok, mndəq cəmdik tuduu polgan.

Kezigyn Cərttəktə biledinin edileli koncuq pagaj. Biledinin taştəngə mndəq cyve pizeen: „1933 cылdın 9 ajnı 4-tyd xyn-ynde xyleep algan, xoj sanə 393, əşky sanə 230, pygyde

Yurnyn kezigynneri namınn caa biledin po ыkaş şokkarlar yreerden turzuk, xarın xir pəzin kəgəşpəyn edileze coguur.

Surgakşylar

coraan Taməyn-ool.

TAR 15 cыл ojunun төр komизьнын rejdizi

(1936 с. 6 а. 4-5 хыңнеринде)

I. TAR 15 cыл ojunga Tьba төр kooptun peletkenip turarь

TAR 15 cыл ojunga peletkenip tugajьnda Tьba төр kooptun pa-a-таар ceri maj aj yjezinde plan кьлр yndyrge. Ol plannьn pir cyulynde pizeeni polza: „Suptu sadьq polga-шkat cerlerinьn, paza kozkoop pa-a-таар cerlerinьn sisteminde azьlcy pyryny azьl-ьнн ьнарн хьнаа“ teen. Uk хьналда азьлcy po 6 ajьn 15-te хьнар тоозар teen хьрезинде, am podunda 2-le kozkoopтun азьl-ьнн ьнарн хьнаа. Ol хьнаа cerler polza, Paryьn-xem-cik, Uluq-xem kozkoopтarь pol-ur.

Po хьнаа cerlernьn pajdaly kandyqьl teerge:

1) Paryьn-xem-cik kozkoopтu kaadьr-pile хандьрттан турar. Adakьk azьlcyьnar-pile kaadьk kozkoopта 15 тьва kizi azьldap turar, ханаатт kizi 2. Olardan азьl-га өрү төрceьnen: kozkoopтun uluqь bugaldьrьnda тьва Tөгьy-ool, sanakь Sennej-ool, sadьqь Kongar suqlar polur.

Paraan saarylgazьn talazь-pile өске kozkoopтarь mьnar turar, mal sadьp aьььkьnnьn cыл planьn 70 % kьyssedip turar. Pir tugaar kvartalда 200 akьa азьq orulgalьq polgan. Moon-pile kaadьk mьn kozkoopтun cetpes азьl polza, massalьq азьl cetpes, kezьgьn kьlrip aььь ton cetpes, paraan aьььkьnnьn cetpes.

2) Uluq-xem kozkoopтun cetpes talazь caryr turar. Cyl tize, kozkoopтun targazьnda egelee-ш халазьr coruk хөj. Cize-eleerge, po cььn kozkoopтun targazьn pir халаа, 3 majьn ergelekцilerin халаа, oon ьnaj peletkelci 1 kizi, sklat ergelek-cizi 1 kizi халаа. Mьncangьs kaadьrлар ьзыгьnnьmas coruk polga-ш азьlga pagaj talazьn kөгьz-zer coruk yныr turar, cizee-leerge, mьn kozkoopтun bugaldь-ьnda 1 тьва kizi par, ol kizi y-гьlcy aragalaar. Azьlga өрү төр-seen kizi 2.

Paraan saarylgazьn 1 tugaar kvartalда kьyssetken polza-taa, occodun амдьгаа cedir кьлбаа. Sadьp aьььkьnnьn koncuq pagaj, mal sadьp aьььkьnnьn erengejьnde 15%-nu ezeleer irgi-pe teen. Kulturluq eves polga-ш paraan salьььkьnnьnda cetpes coruk cer-le хөj.

Tьba төр kooptun pa-a-таар ceri Kьзыl-xooraьdan egelee-ш suptu kozkoopтarьn азьlcy pyryzynьn

азьlьнн ьнарн 6 ajьn 15-te хьнар тоозар-pis төр, TAR 15 cыл polur ojunun planьga ajтьr алган хьрезинде, am podunda 2-le kozkoopтu ьala-pula хьнааn polga-ш Tees-xem-ce pir kizi corut-kandan angьda, өскелеринге хөj teqьeen, pezin canьnda cььkan XOORXE, sadьq kildizinge хөj teqьeen tur. Am po азьl 6 ajьn 15-te кансар-taa тоостunmas төр cугaalap turar. Oon ьnaj хьнал-danь curumu, programьn cyq-le төр cerlerde taratкан.

Mьn planda ajтьkanьn jozu-gaar kaadьr talazь-pile oon ьnaj kьyssedip cybe polza, Cөөн, Paryьn-xem-cik, Uluq-xem, Tandy kozkoopтarьnьn bugaldьrларьn ть-вазьdar teen polza, am 3-зын тьвазьtкан, cangьs Tandy kozko-ovununьn bugaldьrларьn тьвазьtкан. Oon ьnaj төр cerde 4 sklat, 1 baaza ergelekцizin тьвазьtкан. Kaadьr talazь pile oon ьnaj 17 kizini sadьqь surgulunda өөredip turar, 13 kizini sanakь surgulunda өөredip ььlgar turar.

Jarmarkaga sadьqlaar 40 kizi xerek, am podunda po ystynde өөredip turar 17 kiziden angьda, peletker алган kizileri cok. Po tugajьnda aььь хемceenин aььь тьььььь, харьн nam ьkolazьnь өөrenkцilerinьn каа-ш kizini anaа cedir sadьqladьr өөredip aььь-pile алга-ш ege-le sadьq pilves ulustar tur tee-ш tedir corudupkan cyul par. Anaа cedir caa ulus өөredip aьььdan pa-шka, 20 азьq ergi sadьqь тьва-ш perge pol-gaj.

Ystynde sklat, baaza ergelek-cilerin paza kozkoopтunьn bugaldьrларьn тьвазьdar teenden angьda, TAR 15 cыл ojunга kaadьr-ьn sanь xьuzun өstyryp, ьнарн saьььradьr tugajьnda planda to-dargaj cyul ajьtпаan polga-ш ol talazь-pile cetpes tur.

Mal sadьp aьььkьnnьn cыл planьn TAR 15 cыл ojunда tol-dur kьyssedip-pile po iььn ajьn udarnik aj кьлр төр sorulga sal-gan. Am yjede po sorulganь Paryьn-xem-cik 70 %, Pii-xem 85 % kьyssedip, ol iьi kozkoop-la car-ььr corup turar, өскелери koncuq cetpes kьyssedip turar polga-ш olарньn medeeleri po xьn cecce alььnnajьn turar.

Oon ьnaj curuk diagram tala-зь-pile експорттun (та-шкар yndyrge cyuldьn) 1928 cььdan peer diagramьn кьлган. Öskel-

II. Jarmarkomnun peletknip turarь

Respublikтьn 3 tugaar jarmar-kazьn erttirer tugajьnda jarmarka komitedi podunun planьn mьn-caar kьyssedip turar:

1. Mal-cer ministeri, Us-тьььs evileli, Tөp koop suqlar jarmar-ka ьөlynge solun cybe kөгьz-zer telgele pazьnьn turguzar teen. Am ьnda 17 kizi azьldap turar polga-ш cyq-le ханазьn tegergen. Mal-cer ministeri, Us-тьььs evileli ol pazьn tudaryga 6 ajьn 1-de 6-6 азьlcyьn peer teen pol-za, am-taa азьlcyьn perveen.

2. Enir cььь stolovajьnьn py-гьnnarьn songalap turar. Onu 6 ajьn 10-da тоозар.

3. Us-тьььs evileli nasional sto-lovaj turguzar teen. Oon tudul-gazьn 6 ajьn 15-te тоозар. „Maj“ төр artel pir stolovaj turguzar pol-ga-ш paza 15-te тоозар.

4. Indir ьөly, mege хьрезir ьөl-dь, ojun кьлр cerlerni алгьдьr таарььtларьn polga-ш oon-taa ө-ске кьлр cyulderin хоора-шн Komunal азьl-а-гььнн ceri кьл-ьajьn turar.

5. Enir cььn turgustungan po-шak sadьqlarьn ol cerinden caj-

ladьr kөzyrer teen'in am kөzyryp turar.

6. Jarmarka komitedi pygy jar-markaga kirzir organizastar-pile kaadь 5 kattap xuraldaan. Ol xur-aldarga tus-tus organizastarьn иletkelin ap, cetpes cyulderin cu-gaalazьp, olарньn азьlьn komis yndyrup хьnadьr turza-taa, cog-um xerek кььнда coruttungan cybe koncuq eves polga-ш ol or-ganizastar uluq ьimeejьn turar. Харьн Mal-cer ministeri, Kultur ministeri, Us-тьььs evileli, Xoor-aj komunal азьl-а-гььнн ceri polga-ш oon-taa өске cerler jar-markomnun сөзын херекке ap тоор kьyssedirini uluq, харьн jarmarkomdan-olарньn mьnunga salgan ajтьььq anaа-la erttir turar polga-ш сөlyнде parьr negel-de salьga udur ol-po төр хөj aas kөгьz-zer coruktar camdьktar-dan yныr turar.

7. Jarmarkomда paraan kon-cuq eves, am cangьs хьnnьn sadьqlaar paraanьq. Oon cььdagaanь polza, SSRE-pile po arazьnda or-uk pakььraanьnda poor turar.

Po ystynde cyulderden көөge,

erin am кьлр.

Po polza, kol cyulder polur. Moon ьnaj TAR 15 cыл ojunга uktu-шtur kьyssetse coguур cyul-deri хөj.

Rejdinьn sanalь:

Po ystynde cyulderden ap кө-өge, Tьba төр kooptun TAR 15 cыл polur ojunга polga-ш res-publikтьn 3 tugaar jarmarkazьn-га peletkenip turarьn eelen cetpes tur. Mьndьqьnn төleezinde, am tarьj corudar азьldar tugajьnda rejdinьn kadar sanalь polza:

1) Am tarьj kozkoopтar-ce idepekьlq азьlcyларьn yndyrup, olарньn азьlьнн ьнарн хьнар, cetpes cyulderinge tarьj corudar хемceqlerni ajтьr, ьlangьja mal polga-ш cer-le sadьp aьььkьnnar-ьn tyrgededirьi cugula. Oon-pile kaadь XOORXE, Sadьq kildizi polga-ш өскелерни tarьj хьнар, olарньн TAR 15 cыл oju polga-ш 3 tugaar jarmarkaga peletkelin tyrg-edetse coguур.

2) Jarmarkaga sadьqlaar 40 kiziden am тьььььajьn turar 23 kizini tarьj төр өөredir tugajьn-da хоора-ш curttakьларьnda ergi sadьq кьлр coraan ulustardan suq cььr, oon-taa өске argazьn тьььa coguур. Paza temgi kicce-eldedip turar 17 kizini амдьгаа-ш tan sadьqlarga praktikladьr өө-erelse coguур. Cyge teerge, olar sadьqьn хол-pile tudup xerek кььнда өөrenmeeze, anaа eren-gej kicceel кьлр турга-ш sadьq-laarь perge polga-ш. Mьndьqьnn төleezinde, magazinьnde tadьj-pergen sadьqьларьn canьga olарньn kozup өөretse coguур.

3) Paraan saarylgazьn ulgattь-rar, paraanьn TAR 15 cыл ojun-га uktu-шtur arattarga kulturluq kөгьstьq, cyzyu-cyzyu-pile tel-geer tugajьnda pygy salььrларьn-ce pizik cagaa polga-ш telefon-pile, paza kiziler-taa corudup aj-tьььkьndan perip хьн-pyry хьнар turarьn ulam yrgьlcytse cogu-ur. Moon-pile kaadь xьuccu ke-zьgьnnerni көvydedir төleede, surttaal азьlьn corudar.

4. Curuk-diagram polga-ш oon-taa өске kөгьz-zer cyulderni 6 ajьn 20-de parьk тоозup pelet-ker алган turza coguур.

5) TAR 15 cыл oju polga-ш res-publikтьn 3 tugaar jarmarkazьn-га pygy kooperatив sistemi kan-caar peletkenip turarьn kajь-taa solunnarga yrgьlcyler pizize cogu-ur.

III. Profes yyrleri-pile cugaalazьrga

1. Mьn rejdь brigadь, oon tараazь-pile kultur massalьq азьldь кансаар corudup turarьnьn tugajьnda Tьba төр kooptun canьnda profes yury-pile cugaala-шkan.

Profes yuryynьn targazь es Kamaadan kezьgьnyner sanь kaazь?—төp ajтьььq salьrga, samььnnar-samььnnar „89 kizi iьi“ төр cugaalaan. Oon i-шtin-de ханаатт kizi kaazь, тьва kizi kaazь?—teerge, eelen yr podangьs „тьва kizi 11, ьncar-га temgi 89 kiziden 11 kizini казьььrga, 78 kizi artar tur“ te-en.

Cьny kьyssedip turar sler?—teerge, „Kluptu polga-ш pazьnnar-ьn curuk, lozun-pile хандьrар-pis, ol амдььнда elek, хана solunu yndyrer-pis, materialьn peletker turar poor, orus, тьва iьi ьii yndyrer-pis, pьreezi кьl-dьngan, padьlattьnmaan, pьreezi кьl-dьnmaan, ь-ьoor кьлр-pis, oovus am peletkettinmeen, хол pөmьyynьn 2 komaandьz 5 kat-tap ojaan tur, ььdьraa salьr te-e-ш tyyn carlaarьььka ulus kel-vejin paardь, put pөmьyу oja-naar teen-pis, oovus am coruttu-maan, oon ьnaj 2 kattap paq kaktььs, poodalganь iьi udaa coruttubus, 10 азьq kizi хьre-ken, хьldьq muuzuk азьlьn кьl-ьr teen-pis, oovus am podunda кьl-dьnmaan cybe, moon son-gaar кьлр-pis“.

Mьn yyr moon ьnaj pa-a-таар cernin planьn-taa көрveen, profes kezьgьnnernin i-шtinge xural-taa кьлбаа, кьлр азьlьнн p'a-ньn-taa kezьgьnnerninge тынna-раан, kaadьr tugajь, азьldьn sa-гьlga curumu, cььььььkьnn азьl-

karacangьs ta-шььrttan paraan ki-irip хандьrар-pile polur eves, suptu organizastar i-шtinьn produ-ksuzu-pile хандьrарь cugula.

2. Mьn rejdь brigadь oon XOORXE-ge pagaj, ьnda profes yuryynьn targazь Sundujdan kezьgьnyner sanь kaazь?—teerge, 23 төр харььlaan. Oon i-шtin-de тьва kizi kaazь, ханаатт kizi kaazь?—teerge, tanьььn syq-ge-ш, „тьва kizi 11, ханаатт kizi 9 tur“ teerge, am olарнь kadar-га 20 kizi polur, 23 kizini 3-zy kajь?—teerge, „ьndьq polza, artikan 12 kizi ханааттлар pol-ur tur“ teen. ьnda camdьk ulustan slernin kezьgьnyner sanь kajьn mьndьq eves: poor, caryr tur poor-sler төр turar.

Profes yyrleri TAR 15 cыл ojunга ekki peletkenmejin turarь po cyulderden pildiner tur. Mьndьqьnn төleezinde, Tөp cөylel-din ekki ajтьььkьnn-pile хандьr-za coguур.

Rejdi brigadь 1. LYNDYP. 2. KYZMIN. 3. PICCE-OOL.

TAR Ministerler cөylelinin toktaalь

1936 cьььn 6 ajьn 2-nin хьnynde

TAR-da sovet emnelgezinin ergi азьlcyьn, tuzalaar emci es Svi-šof Gerasim Ivanovicin nazььndan mөcceen tugajьnda Kultur ministerinьn тынnatкань көrge-ш, TAR Ministerler cөylelinin tok-taadyr polza:

1. Mөcceen es Svi-šofun arat conga emnelgenin tuzalamcььn kөгьz-zer хереenge canьs сьньs cok yr cььdarda азьldap kelgenin temdeqlee-ш, oon aalьnn i-шtinge tyr tuzalamcь kөгьz-zer-pile Kul-tur ministeringe taqьььr polza:

3 ajьn ьalьь 900 akьanь mөcceen es Svi-šof Gerasim Ivanovicin aalьnn i-шtinge tuzalap peerin taqььr.

2. Mөcceen es Svi-šofun aalьnn i-шl TAR-dan SSRE-ce paarda olарньn oruunьn ььydelin Kulminin төzevilelinden yndyrup peerin taqььr. TAR Ministerler cөylelinin oralakьs targazь Ojdup.

TAR Ministerler cөylelinin sekreteri Lopsan-sambuu.

Тььlаа ььka-шarьn ulam ilerediili

Uluq-xem kozuununьn Kara-tal sumuzunda 11 tugaar arvan-ьn ханааттьь Ak-кьs теerzi, podunun kada-ш nam kezьgьny Tььlаa—„sen хөj-le saazьn cььr akьa көpejek xoraдьr tur-sen, oon cььe cyu poor cyu-vel? Харьн tuzalьq cybe purgan-sagьььn poor cybe“ төр, oon arazьnda camdьk paak сөster-pile kargap koncup, tedir surgap kelgeninьn кьььndan, 36 cьььn 5 ajьn 26 хьnynde ol хере-zen Tььlаa „men nam kezьgь-nynge kirьes-men, slernin caa viledinerni-taa alvas-men, харьн podum teriq-tyngьr par polza, po хьnde-le ханнар төр olur-men“ теer хьrezi-pile, ol ege nam yuryynьn targazь pa-a-таар eelen хөj ulus olurda, uzur-tyzok cu-gaalap olurda, ol olurgan ulus-tar ььt-ьimeen-taa cok kajьar ol-urdular.

Po хереezen Tььlаa polza, cy-beni pilves eves, pilir kizini pi-

reezi tur. 32 cььdan areve kezi-gьny coraan, 33 cььda namga kirgen, 32 cььdan 33 cььga ce-dir sumuga tassьk targalap tur-gan. ьak mьndьq kezьgьn am cьny kөгьz-zer tur,—cer-le kon-cuq ььancьz tur.

Namьn toort ьugumundan cajlaar, nam, cazaanga idegeves, хөj askь cecceen, ta-ш-pile revol-luscup coruur yrdьncek nam ke-zьgьny Tььlаa ььka-шarьn ilere-diri namьn i-шtinge aaryqьlq cy-yl-derni ileredip turarь ol tur. Iьi cangьs ьndьqlarga calьnnajьn, харьн namьn toort ьugumu-pile kaadьq харь perip turarь nam yyrleringe sagьndььr tur-men.

Po ystynde Ak-кьs polza, ekki-paak сөs-pile kizi toramcьlap, pir talazьnda xoojlu tyrymge ud-ur coruk кьлр, iьi talazьnda nam-ь хөme-tavarьr turgan tur. Po Ak-кьsь cazak-cagьrga talazь-pile, Tььlаaь nam talazь-pile кансаар көө irgi? Aratkor.

Кыргыздын кысset-
кен тугаында харь

Moonsongaar xereezenner or-
zunga azyldy ulam kalbartyr
ilgaş xereezen con polza, pot-
ynny piliin kedyryp, ulustun
yl-agyjnny janzy pygy adyrlar-
ga kiriz coruun ulam cugula-
r xerek.

Kyrynenin 1 tugaar tipogravb